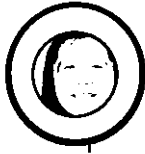

ภาษีสิ่งแวดล้อม..

มีกินแล้วรอดแต่ใจ

ดุลยภาพดุลยพินิจ

มิงสรรพ์ ชาวสอาด

สถาบันศึกษาอโยธยาสาธิต

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เมื่อวันที่ 12 ตุลาคมที่ผ่านมา กระทรวงการคลังได้นำร่าง พ.ร.บ.มาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อมเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

สาระของร่างกฎหมายฉบับนี้ก็คือ การให้อำนาจส่วนราชการต่างๆ สามารถใช้มาตรการทางการคลังได้แก่ ภาษี ค่าธรรมเนียม ระบบมัดจำคืนเงิน เงินอุดหนุน ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

หรือพูดให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ เป็นกฎหมายที่จะช่วยผลักดันหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP) หรือให้ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับภาระความเสียหาย และความร่อยหรอหรือโทรมของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้ในทางปฏิบัติ ผู้ผลิตหรือผู้บริโภคที่ก่อให้เกิดมลพิษต้องรับภาระการจัดมลพิษนั้น มิใช่ปล่อยให้สังคมเป็นผู้แบกรับภาระ

เช่น นักซิ่งปิ้งทั้งหลายต้องจ่ายเพิ่มสำหรับบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะให้ต้องกำจัด หรือผู้ผลิตต้องเสียภาษีการปล่อยมลพิษทางน้ำแม้ว่าจะได้บำบัดน้ำทิ้งจากการประกอบกิจการของตนจนได้คุณภาพตามมาตรฐานแล้วก็ตาม

ประเทศไทยเริ่มต้นตัวกับหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมในปี 2535 ซึ่งเป็นหลักการที่นำเข้ามาบูรณาการกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ในปี 2535 นั้นเอง ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแต่ในพระราชบัญญัติดังกล่าวมีเครื่องมือเศรษฐศาสตร์ที่ใช้กำกับสิ่งแวดล้อมเพียงเครื่องมือเดียวคือ ค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสีย โดยมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้เก็บ ซึ่งก็เก็บกันน้อยมากหรือไม่เก็บเลยเพราะกลัวเสียฐานเสียง ทำให้ พ.ร.บ.ดังกล่าวมีเขี้ยวเล็บไม่เพียงพอ

เมื่อร่าง พ.ร.บ.มาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อมเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับหลักการ และให้นำร่างดังกล่าวกลับไปหารือร่วมกันกับกระทรวงที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน

และให้มีมาตรการเพื่อเตรียมความพร้อมของหน่วยงานสำหรับรองรับภารกิจเมื่อร่างกฎหมายนี้มีผลใช้บังคับแล้ว

เนื้อหาของร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ก็คือ ให้อำนาจส่วนราชการต่างๆ ในลักษณะของคณะกรรมการเพื่อเลือกมาตรการทางการคลัง ทั้งในรูปภาษี ค่าธรรมเนียม เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้สร้างมลพิษให้ต้องรับผิดชอบและปล่อยมลพิษออกมาน้อยที่สุด

เช่น ในกรณีภาษีสิ่งแวดล้อม วิธีการก็คือ ต้องเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมตามจำนวนมลพิษที่ปล่อย ถ้าปล่อยมลพิษน้อยก็จ่ายภาษีน้อย แม้จะปล่อยมลพิษตามมาตรฐานก็ยังต้องจ่าย ดังนั้น ภาษีสิ่งแวดล้อมจะทำให้ผู้ปล่อยมลพิษดำเนินการให้ดีกว่ามาตรฐานด้วยซ้ำ

ภาษีตัวนี้จึงน่าจะช่วยให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้นและเป็นตัวช่วยอีกตัวสำหรับปัญหาสภาพอากาศ

เมื่อพิจารณาสาระสำคัญของร่างกฎหมายนี้ จะพบว่าร่าง พ.ร.บ.นี้ไม่ได้มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นดังที่มีเสียงคัดค้านจากบางหน่วยงาน เพราะได้ผ่านการประชุมร่วมกับกระทรวงต่างๆ มาเป็นเวลา 4 ปีแล้ว และวัตถุประสงค์ก็คือ ต้องการให้ทุกกระทรวงมาร่วมใช้กฎหมายฉบับเดียวกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อน โดยกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกฎหมาย มิได้คิดเก็บเงินภาษี ค่าธรรมเนียม ฯลฯ เข้าคลังเป็นหลัก เหมือนกฎหมายภาษีอื่นๆ แต่กลับนำเงินที่ได้มาเข้ากองทุนและเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำโครงการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมารับทุนไปดำเนินการ

นอกจากนี้ คณะกรรมการกองทุนตามร่าง พ.ร.บ.มาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม ยังเปิดให้ผู้แทนกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารเงินกองทุน มีผู้จัดการกองทุนที่ต้องบริหารเงินอย่างคล่องตัว รวมทั้งกำหนดให้ต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลการใช้เงินกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อีกด้วย กองทุนตามร่าง พ.ร.บ.มาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อมจึงมิได้มีความซ้ำซ้อนกับกองทุนสิ่งแวดล้อม

ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับรองรับพันธกิจของหน่วยงานรัฐ (หน่วยเดียว) เป็นหลัก เพราะโครงสร้างการบริหารจัดการกองทุนนี้ได้ถูกออกแบบมาเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นกับกองทุนอื่นๆ รวมทั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม

หากจะคัดค้านกฎหมายนี้โดยอ้างว่ากองทุนตามร่าง พ.ร.บ.มาตรการการคลังมีความซ้ำซ้อนกับกองทุนสิ่งแวดล้อม ก็ต้องพิจารณาด้วยว่าเราสามารถแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในการใช้เงินกองทุนสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งโครงสร้างการบริหารจัดการกองทุน ตลอดจนกำหนดให้มีการประเมินผลการใช้เงินกองทุนด้วย

มิใช่สักแต่คัดค้านแต่เพียงอย่างเดียวว่ากองทุนตามกฎหมายใหม่จะไปซ้ำซ้อนกับกองทุนสิ่งแวดล้อม มิเช่นนั้นก็ต้องตั้งคำถามว่า คัดค้านเพื่อรักษาผลประโยชน์ของหน่วยงานรัฐเพียงหน่วยงานเดียว หรือจะรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติกันแน่!

ที่จริงแล้ว ความล้มเหลวของประเทศไทยน่าจะเป็นที่จุดอ่อนของประเทศไทยในด้านการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ เพราะขณะนี้ประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป กำลังพิจารณาเก็บภาษีนำเข้าจากสินค้าที่ประเทศผู้ส่งออกและมิได้เก็บภาษีสรรบอนในประเทศของตน ในอนาคตไทยอาจถูกกีดกันการนำเข้าในฐานะประเทศที่ไม่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม

จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายก็ได้พยายามนำหลักการผู้ก่อมลพิษไปใช้กันมากแล้ว ในทวีปเอเชีย จีน อินเดีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ก็เริ่มมีกฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อมกันหมดแล้ว เหลือแต่พม่า ลาว กัมพูชา ไทย ที่ยังไม่มี ไทยกลายเป็นผู้นำประเทศต้องพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมไปเสียแล้ว !!

กินาแปลกที่ร่างกฎหมายที่ตัวใครตัวมันกลับผ่านกรมได้ง่าย แต่ร่าง กม.ที่ต้องอาศัยความร่วมมือและความบูรณาการกลับผ่านได้ยาก!!!

บัดนี้ท่านนายกอภิสิทธิ์ก็ได้แสดงกึ๋นในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมแล้ว รอแต่ใจของกระทรวงอื่นๆ ที่จะมาร่วมด้วยช่วยกัน ประเทศไทยจะได้เข้มแข็งด้านสิ่งแวดล้อมเสียที!